

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Stortinget
Utdannings- og forskningskomiteen
v/leder Hege Bae Nyholt
0026 Oslo

Oslo, 19. oktober 2022

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:272 S (2020-2021) – representantforslag fra representanten Grunde Almeland med flere.

Jeg viser til Utdannings- og forskningskomiteens brev 28. september 2022 om Dokument 8:69 S (2020-2021) fra representantene Grunde Almeland, Guri Melby, Abid Raja og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å styrke Students at Risk-ordningen.

Jeg deler representantenes syn på at studentaktivister som står opp for akademisk frihet og ytringsfrihet er viktige motstemmer i autoritære regimer. Dette gjør, slik det fremgår av bakgrunnen for forslaget, at studenter kan bli mål for undertrykkelse og forfølgelse på grunn av sitt arbeid for menneskerettigheter og demokrati, og derfor kan ha behov for beskyttelse.

Ordningen Students at Risk (StAR) bidrar til at studenter fra utviklingsland, som er menneskerettighetsforsvarere og av sikkerhetsmessige årsaker ikke kan fortsette studier i hjemlandet, kan få fullføre høyere utdanning i Norge. Ordningen ble formelt opprettet i 2013. Fra studieår 2014/15 har det vært gjennomført årlige opptak i tråd med ordningens kriterier, med unntak av opptak 2020/21 som ble utsatt pga. covid-19. Ved utgangen av 2021 hadde 72 StAR-studenter fått tilbud om å studere på norske læresteder, hvorav 68 benyttet seg av dette og 41 hadde avlagt en grad. Ordningen finansieres over bistandsbudsjettet (Programområde 03), Kap. 152 post 70 *Menneskerettigheter*. Ved utgangen av 2021 var det totale forbruket for ordningen 38,2 mill. kroner.

Students at Risk-ordningen er opprettet av Utenriksdepartementet (UD). Forvaltningen av ordningen er delegert til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Delegeringen reguleres gjennom en avtale inngått mellom UD og HK-dir (datert 22. mai 2022). Avtalen innebærer en videreføring av delegasjonen gitt til daværende Senter for internasjonalisering av utdanning i 2013,

med noen justeringer basert på funn og anbefalinger fra en ekstern evaluering gjennomført i 2021.

Avtalen med HK-dir angir ingen sluttdato. Avtalen legger imidlertid opp til en gjennomgang av ordningen tentativt i 2025, knyttet til at opptak for 2022, som er det første opptaket under den reviderte ordningen, vil være avsluttet. Gjennomgangen vil se på erfaringer med innførte endringer og andre forhold knyttet til prosess og måloppnåelse. Jeg mener det er viktig å opprettholde muligheten for periodisk å vurdere hvorvidt og hvordan ordningen skal videreføres, basert på kunnskap om hvordan den faktisk virker i forhold til målgruppen. Gjeldende avtale med HK-dir innebærer at det vil gjennomføres årlige opptak fram til minst studieår 2025/26, forutsatt Stortingets bevilgninger og med mindre det skjer noe uforutsett. Jeg mener dette gir tilstrekkelig langsiktighet, og at det ikke er hensiktsmessig å gjøre ordningen mer permanent.

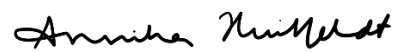
Representantene foreslår også at ordningen bør styrkes gjennom å øke taket for antall studenter som kan komme fra 20 til minst 40 i året fra og med 2023. I studieåret 2022/23 som nylig er påbegynt, er det tatt opp 19 StAR-studenter. Dette er det høyeste antall studenter som er tatt opp så langt under ordningen. Gjennomsnittet fra opptak 2013/14 og til opptak 2021/22 var på 12 studenter årlig. Gjeldende ramme på 20 studenter er således basert på en vurdering av at dette vil være dekkende for det faktiske behovet. I avtalen med HK-dir fremgår det videre at dersom antall kvalifiserte studenter overskyter gjeldende øvre ramme om 20 studenter per opptak, skal HK-dir utarbeide et forslag til prioritering for UD's godkjenning. I dialogen med HK-dir er det formidlet at UD basert på et slikt forslag også kan vurdere økt inntak. Her vil budsjettmessige konsekvenser være et viktig hensyn, inkludert hvordan en eventuell økt bevilgning vil påvirke muligheten til å støtte andre innsatser rettet mot beskyttelse av utsatte menneskerettighetsforsvarere.

Basert på at det så langt ikke har vært flere enn 20 kvalifiserte studenter til et enkeltopptak, og at avtalen med HK-dir gir mulighet for å vurdere en økning basert på faktisk antall studenter som er kvalifisert og har et studietilbud, ser jeg foreløpig ikke behov for å øke rammen slik representant Grunde Almeland med flere foreslår. Dersom et slikt behov oppstår, kan det fortrinnsvis belyses gjennom den planlagte evalueringen i 2025.

Det er positivt at StAR-ordningen har fått oppmerksomhet internasjonalt og at flere land nå har, eller vurderer å opprette, en lignende ordning basert på norske erfaringer. Både HK-dir og mitt embetsverk bidrar med erfaringsspredning gjennom våre respektive kanaler. Samtidig ser jeg, slik det foreslås, at regjeringen kan gjøre mer for å fremme denne ordningen internasjonalt. Ordninger som StAR

bidrar til å styrke det internasjonale beskyttelsesapparatet for utsatte menneskerettighetsforsvarere, noe Norge aktivt fremmer også gjennom de norskledede resolusjonene om menneskerettighetsforsvarere i FN. Jeg vil derfor be mitt embetsverk om å utarbeide konkrete forslag til hvordan regjeringen kan bidra til at ordningen blir enda bedre kjent.

Med vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt